

2. Дубровіна Л. А., Киридон А. М., Матяш І. Б. Інституції пам'яті: архіви, бібліотеки, музеї та культурно-історичні заповідники. *Енциклопедія історії України*: Кн. 2, редколегія. В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. Київ: Видавництво «Наукова думка», 2019. 842 с. URL: <http://www.history.org.ua/?termin=2.23>

3. Галузевий архів Інституту національної пам'яті. URL: <https://hdauinp.org.ua/ua/> (дата звернення: 01.04.2022).

4. Кулик І. Архів національної пам'яті. Давайте знайомитись! *Історична правда*. 09 червня 2020. URL: <https://www.istpravda.com.ua/articles/2020/06/9/157637/>

5. Матяш І. Збереження архівів – збереження пам'яті. *Радіо Свобода*. 04 травня 2010. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/2032415.html>

Ганушкевич Ірина Богданівна
(*наук. керівник – д-р іст. наук, професор Біловус Л. І.*)
Західноукраїнський національний університет, м. Тернопіль

ІНСТИТУЦІЙНІ ТА ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ ЗБЕРЕЖЕННЯ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ

У збереженні культурної спадщини виділяють низку актуальних проблем, які негативно впливають не лише на культурний рівень та розвиток кожного регіону нашої країни, а й на реалізацію державної політики. До них належать: відсутність єдиної системи державного управління охороною культурної спадщини; невиправдана діяльність уповноважених осіб, які відповідають за охорону культурної спадщини; недосконала система облікових процесів культурної спадщини, які до цього часу не змогли налагодити повноцінний інформаційний ресурс та культурні цінності; слабкість чинного законодавства у визначенні відповідальності за порушення Закону «Про збереження культурної спадщини» та інших нормативно-правових актів у цій сфері.

Для вирішення згаданих проблем пропонується ввести зміни та доповнення до чинного законодавства, які сприяли б покращенню теперішнього становища. До них належить: створення єдиної управлінської системи охорони культурної спадщини, яка б контролювалась відповідним органом (Міністерством культури України); введення обов'язкових дозволів на будівництво на тих територіях, які мають історично-культурне значення; посилення відповідальності (адміністративної та кримінальної) за порушення законодавства у цій сфері; збільшення штатних працівників для покращення якості роботи; занесення усіх об'єктів культурної спадщини до Державного реєстру нерухомих пам'яток України (адже незареєстровані об'єкти фактично позбавлені інституційно-правового захисту); встановлення зон охорони пам'яток місцевого значення, які становлять більшість (приблизно 8/9 від загальної кількості).

Також важливо розуміти загальну «картину узгодження інтересів» між законом та суспільством. Усім відомо те, що основою збереження культурної спадщини є законодавство, зокрема базові закони «Про охорону культурної спадщини», «Про охорону археологічної спадщини», Європейська конвенція про охорону археологічної спадщини, Конвенція про охорону архітектурної спадщини Європи. Проте практика цього збереження показує не втішні результати, адже цими інтересами часто нехтують на користь осіб, які проводять до економічну діяльність, і, як показує практика, відбувається це шляхом використання різноманітних махінацій, включаючи маніпулювання чинним законодавством, встановлення всього «на власний лад». Тому одною з найважливіших проблем у сфері охорони культурної спадщини є збереження в оригінальному вигляді історичних місць. Очевидно, що будь-яке їх змінення або ж спотворення зменшує їх привабливість для туристів, підриває туристичний потенціал країни та її культурний престиж, а в перспективі завдає значних збитків місцевим та державному бюджетам. Потрібно

також згадати, що історичні населені місця є важливим елементом гуманітарного простору України, матеріальною основою патріотичного виховання, джерелом натхнення для митців і об'єктом наукових досліджень. Тому їх охорона є справою державного значення [2].

Роками раніше у цій сфері відбулися важливі зміни, які мають правовий зміст, а саме: 21 лютого 2018 р. Кабінет Міністрів України ухвалив постанову, згідно з якою «Проектна документація на нове будівництво, реконструкцію та капітальний ремонт... у межах історичних ареалів населених місць розробляється з урахуванням вимог затвердженого в установленому законом порядку історико-архітектурного опорного плану». За відсутності такого плану проектна документація могла розроблятися з урахуванням вимог історико-містобудівного обґрунтування, однак ця норма діяла лише до 1 січня 2019 р., після чого історико-містобудівні обґрунтування взагалі скасовувалися [3]. Отже, втратило чинність положення постанови Кабінету Міністрів України № 318 від 13 березня 2002 р. «Про затвердження Порядку визначення меж та режимів використання історичних ареалів населених місць, обмеження господарської діяльності на території історичних ареалів населених місць», згідно з яким «У разі незатвердження історико-архітектурного опорного плану населеного місця, що внесене до Списку історичних населених місць України, проектна документація на нове будівництво, реконструкцію та капітальний ремонт... у межах історичного ареалу розробляється з урахуванням вимог історико-містобудівного обґрунтування» [2]. Відтепер уся проектна документація на нове будівництво в історичному ареалі міста має розроблятися лише відповідно до історико-архітектурних опорних планів.

Проте потрібно бути реалістом. Враховуючи негативний досвід у минулому в цій сфері, ймовірно, будівельні роботи не будуть припинятись, незважаючи на присутність вагомих документів, оскільки місцева влада, на їх думку, не спроможна володіти дієвими засобами для їх припинення і, посиляючись на потреби наповнення бюджету та необхідність розвитку міста, часто віддає перевагу домовленостям із забудовниками.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про охорону археологічної спадщини» (ред. від 05.02.2011). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1626-15/ed20110205>
2. Постанова Кабінету Міністрів України № 318 від 13 березня 2002 р. «Про затвердження Порядку визначення меж та режимів використання історичних ареалів населених місць, обмеження господарської діяльності на території історичних ареалів населених місць». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/318-2002-%D0%BF>
3. Постанова Кабінету Міністрів України № 92 від 21 лютого 2018 р. «Про внесення змін до Порядку визначення меж та режимів використання історичних ареалів населених місць, обмеження господарської діяльності на території історичних ареалів населених місць». URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-vnesennya-zmin-do>

Василинин Назар Ігорович

(наук. керівник – канд. наук з соц. ком., доцент Вдовіна О. О.)

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», м. Полтава

СТВОРЕННЯ ЕЛЕКТРОННИХ АРХІВІВ ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ PDM-СИСТЕМ

За оцінками експертів кількість електронних документів за рік може подвоюватися, а кількість паперових документів зростає приблизно на 7 %. Ці дані свідчать про виняткову важливість використання надійних і сучасних систем зберігання електронної документації. Сучасними інструментами, що дають змогу автоматизувати і оптимізувати роботу з електронними документами, є ІТ-продукти, що належать до класів систем Document Management.